

Tunnuslukuja ja tutkimuksia 13

Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo 2015

Jari Muikku
Tuomas Ilmavirta

Music Finland

SUOMALAISEN MUSIIKIN ELINVOIMAA JA MENESTYMISTÄ

ISSN 2243-0210

Tiivistelmä

Tutkimuksessa on selvitetty suomalaisen musiikkiviennin arvo vuonna 2015. Vuonna 2015 musiikkivienti toi Suomeen 46,5 miljoonaa euroa. Kasvua vuodesta 2014 kertyi 8 %. Suurin kasvu tapahtui hieman yllättäen ääniteviennissä digimarkkinoiden positiivisen kehityksen ansiosta. Myös tekijänoikeuksista saatavat vientitulot kasvoivat merkittävästi. Yksittäisistä alakategorioista internet- ja sovelluspohjaisia palveluita tarjoavien startup-yritysten vienti liki kaksinkertaistui. Elävä musiikki on edelleen merkittävin yksittäinen vientiala, mutta sen kasvutahdi hidastui hieman edellisvuodesta. Musiikkivientiä on tarkasteltu tutkimuksessa viiden eri osa-alueen kautta:

- Elävä musiikki
- Äänitteet
- Tekijänoikeudet
- Muut vientitulot
- Muut tavarat ja palvelut

Tutkimuksen lähtökohta päivitettiin vuonna 2013 ja vuoden 2015 tiedot on kerätty tuolloin paremmin musiikkitoimialan tarpeita vastaavaksi muutetun jaottelun mukaisesti.

Alan toimijoiden ja tiedon käyttäjien kannalta uusi jako on helpompi hahmottaa, sillä se perustuu selkeämmin musiikkiliiketoiminnan käytäntöihin. Samalla tutkimus haluttiin saattaa vertailukelpoisemmaksi Musiikkialan talous Suomessa -tutkimuksen ja muissa Pohjoismaissa tehtävien vastaavien tutkimusten kanssa.

Tulonlähteiden osuudet kokonaisuudesta olivat vuonna 2015 seuraavat:

	Tulot 2015 M €	Muutos edellisvuodesta %
Elävä musiikki	13,6	(+2 %)
Äänitteet	6,6	(+27 %)
Tekijänoikeudet	5,8	(+16 %)
Muut vientitulot	3,4	(+11 %)
Muut tavarat ja palvelut	17,2	(+5 %)
Yhteensä	46,5	+8 %

Johdanto

Tausta

Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvoa koskeva ensimmäinen kattava tutkimus julkaistiin edellisen kerran vuonna 2015. Tuolloin kartoitettiin vuosien 2013 ja 2014 musiikkiviennin arvoa. Tätä edeltävä musiikkiviennin markkina-arvoa kartoittava tutkimus on julkaistu vuonna 2012, jolloin raportoitiin vuosien 2011–12 vienti. Tätä ennen musiikkivientiä kartoitettiin vuosittain 2004–2010.

Vuosina 2004–2013 tutkimustyön suoritti Media Clever Oy. Vuodesta 2014 alkaen työstä on vastannut Music Finland yhteistyössä Digital Media Finlandin kanssa.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää musiikkiviennistä ulkomailta Suomeen tulevat tulot, jotka ovat saaneet aikaan musiikkiteollisuuden parissa toimivat tahot.

Käsitteet

Musiikkiviennillä tarkoitetaan Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvaa suomalaisten tai Suomesta käsin vakituisesti toimivien henkilöiden ja organisaatioiden harjoittamaa musiikkiteollisuuden ydinalueisiin liittyvää toimintaa.

Musiikkiviennin markkina-arvolla tarkoitetaan edellä mainitusta toiminnasta Suomeen palautuvan rahavirran määrää. Tarkasteltavat musiikkiviennin osa-alueet ovat seuraavat:

1. ELÄVÄ MUSIIKKI

Elävän musiikin alueen tulot koostuvat pääasiassa lipputuloista ja ulkomailla tapahtuneista esiintymisistä maksetuista palkkioista. Tähän alueeseen lukeutuvat lisäksi muun muassa ohjelmatoimistojen ja agenttien palkkiot, erilaiset kiertuetuet sekä kotimaisten festivaalien lipunmyynti ulkomaille.

2. ÄÄNITTEET

Äänitetulot koostuvat sekä fyysisten että digitaalisten äänitteiden vähittäismyynnistä ja mainostuotoista. Lisäksi tähän ryhmään on laskettu mukaan äänitteiden lisensointi ulkomaisille levy-yhtiöille sekä äänitteiden lisensointi ja synkronointi ulkomaille tv-ohjelmiin, elokuihin, mainoksiin ja peleihin.

3. TEKIJÄNOIKEUSKORVAUKSET

Tekijänoikeuskorvaukset koostuvat pääasiassa tekijänoikeusjärjestöjen ulkomailta tapahtuneesta teosten ja äänitteiden käytöstä keräämistä ja tilittämistä esitys- ja tallennusoikeuskorvauksista. Lisäksi tähän ryhmään kuuluvat musiikkikustantajien lisensoimat graafiset, synkronointi- ja ns. suuret oikeudet sekä yksittäisten oikeudenomistajien suoraan lisensoimat oikeudet.

4. MUUT VIENTITULOT

Muut vientitulot ovat tuloja, jotka liittyvät erottamattomasti muihin edellä esitettyihin musiikkiteollisuuden ydinalueisiin, mutta joita ei voida jakaa perustellusti näiden kesken. Tällaisia ovat muun muassa kansainväliset apurahat ja tuet, koulutusviennistä saatavat tulot, nuottimyynti ja -vuokraus, oheistuotteet eli merchandise, pelimusiikki, studiovuokrat (kun tilaajana ulkomainen taho), tilaussävellyspalkkiot ja tuottajien palkkiot.

5. MUUT TAVARAT JA PALVELUT

Muut tavarat ja palvelut ovat tuloja, jotka liittyvät musiikkiin, mutta eivät ole riippuvaisia muiden osa-alueiden aktiivisuudesta ja liiketoiminnasta. Näitä ovat muun muassa musiikkilaitteet, musiikkiohjelmistot ja -sovellukset (applikaatit), soittimet, start-up- ja muiden yritysten tuottamat musiikkiin liittyvät sekalaiset palvelut¹ ja teknologia.

Keskeistä musiikkialan kaupallisia toimijoita ovat muun muassa ohjelmatoimistot, agentit, esiintyvät taiteilijat ja heidän yhtiönsä, promoottorit, levy-yhtiöt, tuotantoyhtiöt, musiikkikustantajat, säveltäjät, sanoittajat, sovittajat, tuottajat, studiot sekä laite- ja instrumenttivalmistajat.

Musiikkiviennin tilastoinnin kannalta *keskeisiä alan järjestöjä* ovat Musiikki-tuottajat - IFPI Finland ry, Suomen Musiikkikustantajat ry, Suomen Sinfoniaor-

---

¹ <http://www.teosto.fi/teosto/uutiset/kotimaisten-musiikkialan-startupien-llikevaihto-kasvoi-vuodessa-69>

kesterit ry, Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry ja Tekijänoikeusjärjestö Gramex ry.

Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen tiedonkeruu toteutettiin sähköisenä kyselytutkimuksena huhtikuussa 2016. Music Finlandin asiakasrekisteriin perustuvalla 160 yrityksen otokselle² toimitettiin kysymyslomake, jossa pyydettiin erittelemään ulkomailta Suomeen tuloutuneet rahavirrat edellä esitettyjen osa-alueiden mukaisesti.

Lisäksi haastateltiin yksittäisiä eri osa-alueiden edustajia. Tietoja saatiin myös kootusti edellä mainituilta alan keskeisiltä järjestöiltä.

Kaiken kaikkiaan kyselyyn saatiin vastauksia 63 yritykseltä. Vastausprosentti vaihteli jonkin verran. Tämän vuoksi osa-alueita täydennettiin arvioin, jotka perustuivat sekä puuttuvien yritysten määrään että niiden suhteelliseen merkitykseen tutkittavien osa-alueiden vientitulojen kannalta. Tiedonkeruussa varmistettiin myös, ettei samoja tuottoja laskettu kahteen kertaan.

Vientilukujen selvittäminen on tutkimustoiminnan vakiintuneisuudesta huolimatta edelleen haasteellista. Yksi syy tähän on se, että lukujen selvittäminen on yritykselle työlästä ja kynnys vastata on siksi korkea. Toinen syy on haluttomuus luovuttaa ulkopuoliselle taholle liikesalaisuuksien piiriin kuuluvaa tietoa. Kolmas syy on tulkintavaikkeudet tutkimukseen kuuluvien tulovirtojen osalta. Yksittäisten yritysten antamien lukujen oikeellisuutta ei ole tutkimuksen puitteissa mahdollista tarkistaa, ellei kyseessä ole helposti havaittavissa oleva mittasuhdevirhe. Lisäksi kaikilla musiikkiliiketoiminnan osa-alueilla ei ole kattojärjestöjä, jotka keräisivät oman osa-alueensa tietoja säännöllisesti ja kattavasti. Näiden haasteiden vaikutusta tutkimuksen lopputulokseen on kompensoitu hyödyntämällä asiantuntija-arviota. Tutkimusmenetelmää on selvityksen edellisen toteutuskerran kokemusten pohjalta tarkennettu pyrkimyksenä perustaa tulos mahdollisimman tarkasti toteutuneeseen tuloihin ja minimoida käytettävän asiantuntija-arvioinnin määrä.

Edellä esitetyistä varaumista huolimatta katsomme, että tutkimusta varten kerätyt tiedot sisältävät kattavan osan tärkeimmistä vientiä harjoittavista tahoista osa-alueittain.

---

² Otoksessa otettiin huomioon sekä yritysten toimialat edellä kuvattujen osa-alueiden perusteella että liikevaihtoon perustuvat yritysten erilaiset koot. Näiden ryhmien sisällä otos oli satunnainen eli kyseessä oli ns. ositettu satunnaisotanta.

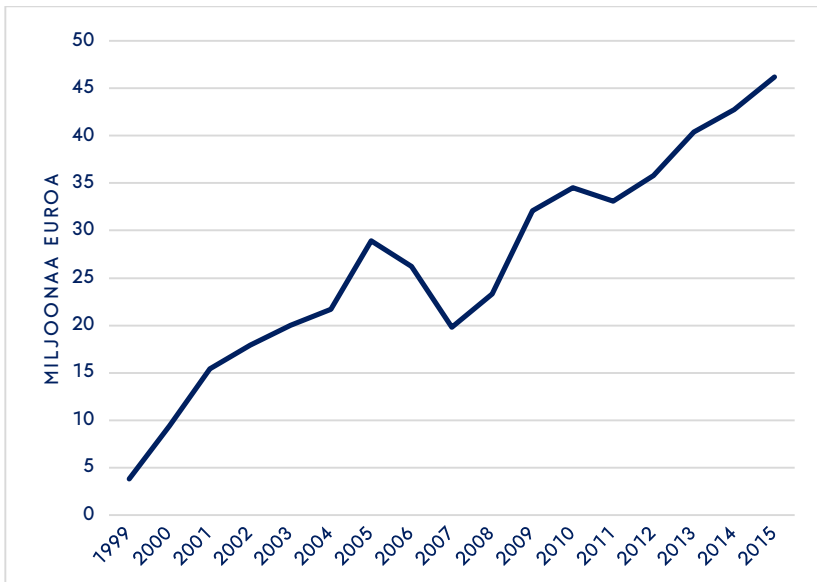

Musiikkiviennin markkina-arvo

Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo oli vuonna 2015 46,5 miljoonaa euroa. Viennin arvo kasvoi vuodesta 2014 vuoteen 2015 kahdeksan prosenttia. Musiikkiviennin arvo on kehittynyt 2000-luvulla seuraavasti:

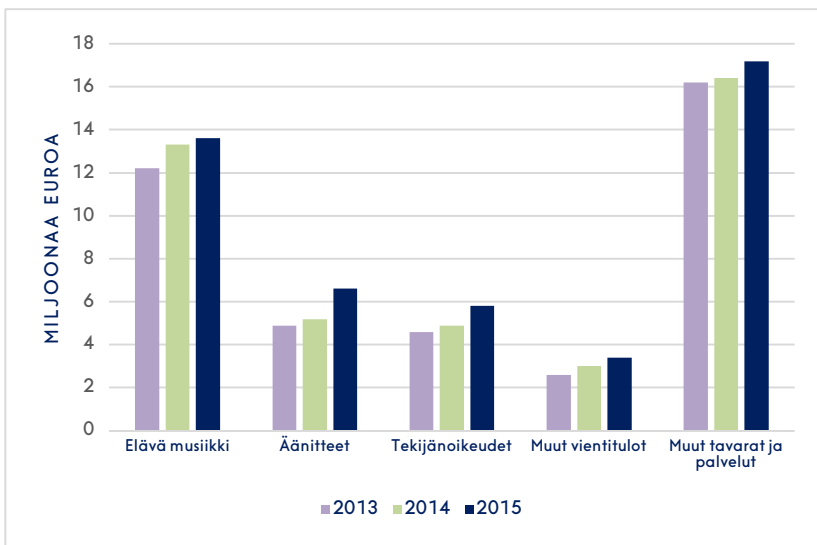
Vuosi	Arvo M €	Muutos edellisvuoteen %
1999	3,8	
2000	9,4	+148 %
2001	15,4	+64 %
2002	17,9	+16 %
2003	20,0	+12 %
2004	21,7	+8 %
2005	28,9	+33 %
2006	26,2	-9 %
2007	19,8	-24 %
2008	23,3	+18 %
2009	32,1	+38 %
2010	34,5	+7 %
2011	33,1	-4 %
2012	35,8	+8 %
2013	40,4	+13 %
2014	42,8	+6 %
2015	46,5	+8 %

Taulukko 1: Suomalaisen musiikkiviennin arvo 1999–2015

Kuva 1: Suomalaisen musiikkiviennin markkina-arvo 1999–2015

Viennin arvo on kehittynyt osa-alueittain seuraavasti:

Kuva 2: Suomalaisen musiikkiviennin arvo sektoreittain 2013–2015. Äänitemyyntiä ja tekijänoikeuksien vienti kasvoi selvästi. Startup-yritysten viennin merkittävä lisäys vetää kategorian Muut tavarat ja palvelut aiempaa suurempaan kasvuun.

ELÄVÄ MUSIIKKI

Elävää musiikkia koskevat tiedot kerättiin osa-alueen eri yrityksiltä sekä yksittäisiltä artisteilta.

Vuosi	Arvo M €	Muutos edellisvuoteen %
2012	(9,1)	+33 %
2013	12,1	+33 %
2014	13,3	+10 %
2015	13,6	+2 %

Taulukko 2: Elävän musiikin viennin arvo 2012–2015

Elävän musiikin suhteellinen merkitys musiikkialan vientitulojen kannalta on ollut viime vuosina kasvussa äänitetulojen pitkään kestäneen laskun vuoksi. Elävä musiikki nähdään potentiaalisena kasvualana (Musiikkialan barometri 2016) ja musiikkitoimijat panostavat siihen. Suomalaista musiikkia esitetään ja suomalaiset taiteilijat esiintyvät myös entistä enemmän ulkomailla. Muun muassa nämä tekijät selittävät elävän musiikin viennin kasvua viime vuosina. Musiikin kaikissa tyylilajeissa toimii säännöllisesti lukuisia ulkomailla esiintyviä yksittäisiä taiteilijoita ja erilaisia suomalaisia taiteilijaryhmiä. Elävän musiikin vientitulojen arvo saattaa kuitenkin vaihdella vuosittain melko paljonkin riippuen siitä, ovatko menestyneimmät artistit tehneet laajamittaisia kiertueita. Vuonna 2015 kasvu elävän musiikin viennissä olikin hitaampaa kuin aiempina vuosina.

ÄÄNITTEET

Äänitteitä koskevat tiedot kerättiin osa-alueen eri yrityksiltä, Musiikkituottajat – IFPI ry:ltä sekä yksittäisiltä artisteilta. Äänitteiden viennin arvo on kehittynyt vuosina 2012–2015 seuraavasti:

Vuosi	Arvo M €	Muutos edellisvuoteen %
2012	(6,4)	+30 %
2013	4,9	-24 %
2014	5,2	+6 %
2015	6,6	+27 %

Taulukko 3: Äänitteiden viennin markkina-arvo 2012–2015

Fyysisten tallenteiden markkinat ovat olleet viime vuosina selvässä laskussa ja digitaalisen suoratoiston määrä merkittävässä kasvussa, eikä digitalisaation synnyttämä kasvu ole toistaiseksi pystynyt täyttämään fyysisten tallenteiden myynnin arvon pudotuksen jättämää aukkoa. Näyttäisi kuitenkin siltä, että vuonna 2015 digimarkkinan kasvu on vetänyt ääniteviennin vahvaan nousuun. Samoin Suomen sisäisen äänitemyynnin kokonaismarkkina kääntyi kasvuun vuoden 2016 ensimmäisellä puoliskolla³. Mutta kuten edellä tutkimusmenetelmän kuvauksen yhteydessä todettiin, menetelmä on jossain määrin altis virheille merkittävien toimijoiden tietojen vaikean saatavuuden vuoksi. Myös yksittäisten menestyslevyjen julkaisun ajoittuminen selittää verrattain suuria vuosittaisia vaihteluita. Vuoden 2015 viennin kasvu on kuitenkin siinä määrin vahvaa, että pelkästään menetelmävirheestä ei ole kyse, vaan myös äänitteiden digimarkkinan kasvu näkyy luvussa selvästi.

TEKIJÄNOIKEUDET

Tekijänoikeuksia koskevat tiedot koostettiin pääosin Nordic Copyright Bureauun (NCB), Suomen musiikkikustantajat ry:n, Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto ry:n ja Tekijänoikeusjärjestö Gramex ry:n toimittamista luvuista. Mukana on myös kustantajien suoraliensiointeja. Tekijänoikeuksien arvo on kehittynyt vuosina 2012–2015 seuraavasti⁴:

³ <http://ifpi.fi/uutiset/arkisto/aanitemyynnin-vuoden-2016-ensimmaisen-puolikkaan-kasvu-tarkentui-melkein-10-prosenttiin---universal-music-suomen-suurin-musiikkiyhtio>
⁴ Tekijänoikeustulojen osalta on syytä huomioda, että ulkomailta Suomeen tilittävissä tuloissa voi olla huomattavaakin ajallista viivettä käyttötapahtuman ja Suomeen tuloutumisen välillä eikä niitä voida aina jakaa täsmällisesti yksittäisiin vuosiin. Lisäksi joinain vuosina saatetaan tilittää jonkin osa-alueen useamman vuoden korvaukset kerralla, jos viennin kohdemaassa on esimerkiksi ollut menossa pitkäaikainen hinnoittelua koskeva oikeusprosessi.

Vuosi	Arvo M €	Muutos edellisvuoteen %
2012	5,0	-6 %
2013	4,6	-8 %
2014	4,9	+6 %
2015	5,8	+16 %

Taulukko 4: Tekijänoikeustulot ulkomailta 2012–2015

Tekijänoikeustulojen kehitys heijastaa edellä kuvattuja elävän musiikin ja äänitemarkkinoiden tilanteita. Yhtäältä fyysisten äänitteiden markkinoiden lasku on vähentänyt mekanisointikorvausten määrää ja toisaalta digitaalisen äänitebisneksen ja elävän musiikin kasvu ovat kasvattaneet tuloja. Lisäksi musiikin synkronointi muihin käyttöyhteyksiin on tasoittanut muutoksia. Vuonna 2015 tekijänoikeustulot ulkomailta ovat kasvaneet suhteellisen paljon. Tässä näkyy oletettavasti niin viime vuosien elävän musiikin viennin kasvu, joka näkyy vuoden viipeellä tekijänoikeustuloissa, kuin kustannustoiminnan kasvu, teosvientipanostusten realisoituminen tekijänoikeustuloiksi sekä yksittäisten musiikintekijöiden kansainvälinen menestys.

MUUT VIENTITULOT

Muut vientitulot -ryhmää koskevat tiedot kerättiin osa-alueen eri yrityksiltä sekä yksittäisiltä toimijoilta. Viennin arvo on kehittynyt vuosina 2012–2015 seuraavasti:

Vuosi	Arvo M €	Muutos edellisvuoteen %
2012	(0,9)	-18 %
2013	2,6	+288 %
2014	3,0	+15 %
2015	3,4	+11 %

Taulukko 5: Muut vientitulot 2012–2015

Muut vientitulot koostuvat useista hyvin erilaisista tulonlähteistä, joilla kullakin on omat trendinsä. Taloudellisesti merkittävimpiä alueita ovat muun muassa

oheistuotteiden myynti, studiopalvelut sekä nuottien myynti ja vuokraus. Tämä kategoria jatkaa tasaisessa kasvussa myös vuonna 2015.

MUUT TAVARAT JA PALVELUT

Muut tavarat ja palvelut -ryhmää koskevat tiedot kerättiin osa-alueen eri yritys-siltä sekä yksittäisiltä toimijoilta. Viennin arvo on kehittynyt vuosina 2012–2015 seuraavasti:

Vuosi	Arvo M €	Muutos edellisvuoteen %
2012	(14,1)	+1 %
2013	16,2	+15 %
2014	16,4	+1 %
2015	17,1	+8 %

Taulukko 6: Muut tavarat ja palvelut 2012–2015

Myös muut tavarat ja palvelut koostuvat useista hyvin erilaisista tulonlähteistä, joilla kullakin on omat trendinsä. Yksittäisistä alueista taloudellisesti selvästi merkittävin on suomalaisen äänentoistoteknologian ja -laitteiden vienti. Tämä laski hienokseltaan vuonna 2015. Sen sijaan musiikkialan startup-yritysten viennin osalta kasvua edellisvuodesta on kertynyt huomattavasti – niiden vienti lähes kaksinkertaistui vuonna 2015.

Johtopäätökset

Suomalainen musiikkivienti on jatkanut kasvuaan alan rakennemuutosten aiheuttamista haasteista huolimatta. Ulkomaille tähtävien artistien määrän lisääntyminen sekä panostukset vientihankkeisiin näkyvät tuloksessa. Esimerkiksi Music Finlandin koordinoimaan Aus Finland -kärkihankkeeseen osallistuneet yritykset ovat onnistuneet kasvattamaan vientiään saksankielisessä Euroopassa.

Pidemmällä aikajänteellä erityisesti elävän musiikin alue on kasvanut ilahduttavasti, vaikka vuonna 2015 kasvu jonkin verran hidastuikin. Elävän musiikin viennin arvo on yli kaksinkertaistunut 2010-luvun aikana.

Tekijänoikeustulojen kasvussa näkyvät teosvientipanostukset sekä yleinen kustannustoiminnan kasvu Suomessa.

Äänite- ja tekijänoikeustuloihin on viime vuosina vaikuttanut erityisesti digitalisaatio eli musiikkikulutuksen siirtyminen suoratoistopalveluihin. Siitä huolimatta tulot on onnistuttu pitämään useamman vuoden ajan jotakuinkin samalla tasolla, ja vuonna 2015 äänitteiden vienti nousi suhteellisen tuntuvaan kasvuun.

Muu musiikkivienti kasvoi vuodesta 2014 melko paljon, mutta vastaavasti musiikkiteknologian ja soitinten vienti laski jonkin verran. Startup-yritysten viennin merkittävä kasvu kuitenkin kompensoi musiikkiteknologian ja soitinten viennin laskua ja kokonaisuudessaan muut tavarat ja palvelut -kategorian vienti pysyi nousu-uralla.

Suomen musiikkivienti jatkaa kasvussa, jonka on perusteltua odottaa jatkuvan myös vuonna 2016.

Music Finland
Urho Kekkosen katu 2
00100 Helsinki
Finland
www.musicfinland.fi
www.facebook.com/musicfinland
Twitter: @musicfinland
Tel: +358 (0)20 730 2230